

Menší stát

29.září 2005 Ladislav Mrklas

Pravicové politické proudy často mluví o malém a efektivním státu. Jak docílit zmíněného stavu, se začíná diskutovat už i v České republice. Zaměříme se nyní na zmenšení státu v jeho nejviditelnější podobě. Podívejme se na velikost a početnost nejvyšších státních úřadů. Nejméně problematickým z tohoto pohledu je v naší zemi hlava státu. Prezidenta máme jen jednoho a zmenšení tohoto úřadu není logicky možné.

Méně zákonodárců?

Jinak už tomu může být v případě nejvyššího zákonodárného orgánu - Parlamentu České republiky. První otázkou je samozřejmě počet komor. Ty máme dvě a vzhledem k rozdílnosti volebních systémů a volebních období u obou z nich asi nelze v nejbližší době očekávat ústavní reformu, která by buď zrušila jednu z komor nebo zmenšila počet jejích členů.

Méně ministrů?

Nejžhavějším kandidátem na redukci proto zůstává počet ministrů. Počet a struktura ministerstev v České republice je upravena jednoduchým zákonem a k jeho změně stačí prostá většina v obou komorách parlamentu. Tu lze určitě získat snadněji než ústavní většinu nutnou k „opravě“ počtu zákonodárců.

Za vzor malé vlády bývá považováno Švýcarsko. Tamní vláda má jen sedm členů a často je možné slyšet argument, že když stačí sedm ministrů (včetně premiéra) ve fungujícím Švýcarsku, stačilo by to i jinde. Odpověď je složitější. Švýcarsko se sice jeví jako ideál malé vlády, ale musí být připomenuto, že tato alpská republika se i v ostatních rysech politického systému trochu vymyká zvyklostem z ostatních států. Klíčovou připomínkou se tak může jevit skutečnost, že Švýcarsko je velmi decentralizovanou zemí s vysokými pravomocemi federálních jednotek - kantonů.

V České republice připravilo návrh na snížení počtu ministerstev uskupení eStat.cz. Jeho analytici přišli s návrhem, který obsahuje tezi, že cílovým stavem reformy ministerstev by měla být vláda s devíti ministerstvy. Po dobu než se dokončí patřičné reformy, chce eStat.cz zachovat ještě jedno ministerstvo navíc - zdravotnictví. To by mělo zaniknout, jakmile bude provedena reforma českého zdravotnictví. V ten moment by mělo splynout s ministerstvem sociálních věcí.

Koho sloučit, koho zrušit

Hned pět ministerstev by mělo podle studie zaniknout nebo být sloučeno s jiným okamžitě.

Ministerstvo kultury by mělo být sloučeno s ministerstvem školství.

Úplný zánik by měl čekat podle autorů studie také ministerstvo pro místní rozvoj. To dlouhodobě plánuje i ODS, protože podle jejího názoru ztratilo smysl se vznikem krajů. Agenda ministerstva by měla přejít na ministerstvo hospodářství a částečně na rezort financí. eStat.cz plánuje v tomto rezortu i konec Fondu bydlení.

V ekonomické oblasti je navržen vznik „superministerstva“ pro hospodářství, v jehož rámci by splynul současný rezort průmyslu a obchodu s rezortem dopravy. Konec samostatného ministerstva

dopravy by navíc neměl přežít ani Fond dopravní infrastruktury.

Rychlý konec by měl čekat také nejmladší ministerstvo, které se zabývá informatikou, a které vzniklo až po volbách v roce 2002. Agendu státního informačního systému navrhuje studie převést na Úřad vlády, věci obecné hospodářské politiky pak na ministerstvo hospodářství.

Sloučení by se konečně mělo týkat také ministerstev zemědělství a životního prostředí. Takový tah provedla před několika lety úspěšně například pravicová vláda kancléře W. Schuessela v Rakousku. Vláda by tedy podle návrhu uskupení eStat.cz mohla mít jen 10 členů: premiéra a devět rezortních ministrů. Taková ambiciózní reforma se již blíží švýcarskému modelu. Její prosazení by jistě prospělo zejména kapsám daňových poplatníků.

Vhodná struktura ministerstev podle studie eStat.cz:

1. Ministerstvo financí,
2. Ministerstvo zahraničních věcí,
3. Ministerstvo školství a kultury,
4. Ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví,
5. Ministerstvo spravedlnosti,
6. Ministerstvo vnitřních věcí,
7. Ministerstvo hospodářství,
8. Ministerstvo obrany,
9. Ministerstvo životního prostředí

Podrobnosti k návrhu reformy přináší rozhovor s jedním z jejích tvůrců Michalem Tošovským v rubrice Rozhovor.